

Εικ. 30. Ρόδος. Ιαλυσός. Πάροδος 9ης Μαΐου. Σκάμια βόθρου οικοδομής C. Clark. Κάτοψη και τομή.

Κατά τη διάνοιξη σκάμματος, διαστ. 2×3 μ., στα βόρεια της βορειοδυτικής γωνίας της οικοδομής και σε βάθος -3,30 μ. από το κατάστρωμα της παρακείμενης οδού, κάτω από ομοιόμορφες αλλούβιες αποθέσεις, βρέθηκε τμήμα τοίχου, κατεύθυνσης Δ./ΒΔ.-Α./ΝΑ. Ο τοίχος, πάχ. 0,50 μ., αποκαλύφθηκε σε συνολικό μήκος 2,54 μ. και σε ύψος τριών δόμων, σε επαφή με τη νότια παρειά του σκάμματος. Το μεγαλύτερο μέρος του σκάμματος καταλαμβάνει λιθοσωρός, ο οποίος αποκαλύφθηκε σε βάθος -3,43 μ. Ανάμεσα στο λιθοσωρό και τον τοίχο η έρευνα έφθασε σε βάθος -3,59/-3,65 μ., όπου βρέθηκε στρώμα καύσης, ενώ στη νοτιοανατολική γωνία του σκάμματος, σε βάθος -3,51 μ., εντοπίστηκε ηφαιστειακή τέφρα.

Τα στενά όρια του σκάμματος δεν επέτρεψαν την περαιτέρω διερεύνηση των αρχιτεκτονικών λειψάνων.

ΣΤΑΜΑΤΙΑ ΜΑΡΚΕΤΟΥ - ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΤΣΑΚΑΝΙΚΑ

Σ ι ά ν ν α

Κυμισάλα

Το 2006, ύστερα από σχετική έγκριση του ΥΠΠΟ¹⁰⁴, άρχισε από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου και την ΚΒ' ΕΠΚΑ αρχαιολογική έρευνα στην περιοχή της Κυμισάλας, στο νοτιο-

δυτικό τμήμα του νησιού. Η αρχαιολογική σημασία της περιοχής είναι γνωστή στη βιβλιογραφία από περιγραφές περιηγητών και αρχαιολόγων του 19ου αιώνα, ανασκαφές του υποπρόξενου της Μεγάλης Βρετανίας E. Biliotti στην αρχαϊκή νεκρόπολη της Κυμισάλας¹⁰⁵ και αργότερα, το 1913-1915¹⁰⁶, από επιφανειακή έρευνα και ανασκαφές των Ιταλών στη νεκρόπολη της Κυμισάλας και στην ακρόπολη του Αγίου Φωκά. Πιο πρόσφατα, το 1969, η αείμνηστη Η. Ζερβουδάκη, με αφορμή τη διάνοιξη δρόμου, ερεύνησε τάφους του 5ου και 4ου αι. π.Χ. και αποκάλυψε σειρά επιτάφιων βάθρων στις θέσεις Τούρματα και Σκαλί¹⁰⁷.

Η έρευνα που άρχισε αυτή τη χρονιά, είναι στην ουσία η πρώτη συστηματική αρχαιολογική έρευνα στην ευρύτερη περιοχή, στην οποία η αρχαιοκαπηλική δραστηριότητα ήταν για πολλά χρόνια ιδιαίτερα έντονη. Η ανασκαφή διήρκεσε δύο εβδομάδες, από 1 έως 14 Αυγούστου. Η περιοχή έρευνας εκτείνεται στους λόφους του Αγίου Φωκά στα ανατολικά και της Κυμισάλας στα δυτικά, τους οποίους χωρίζει στενή πεδινή έκταση, που διαμορφώθηκε πριν από μερικά χρόνια σε αντιπυρική ζώνη.

105. E. Biliotti - L'Abbé Cottret, *L'île de Rhodes*, Rhodes 1881, σ. 439-442. A. Furtwängler, *Jdl* I (1886), σ. 138 κ.ε.

106. L. Pernier, *Ricognizioni archeologiche nelle Sporadi*, *BdA* 8 (1914), σ. 236-242. A. Maiuri, *Ricerche archeologiche nell'isola di Rodi*, *ASAtene* II (1916), σ. 285-298. R.U. Inglieri, *Carta archeologica dell'isola di Rodi*, Firenze 1936, σ. 51-54, όπου και τα δημοσιεύματα του 19ου αιώνα.

107. *Ad* 24 (1969): Χρονικά, σ. 480-483, πίν. 479.

104. Υπ' αριθ. ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α2/Φ39/106149/3071/19-06-2006 Απόφαση.

Εικ. 31. Ρόδος, Σιάννα, Κυμισάλα. Ο ναός στην ακρόπολη του Αγίου Φωκά μετά τον καθαρισμό από τη βλάβιση. Άποψη από ΒΑ.

Το 2006 η έρευνα επικεντρώθηκε σε δύο σημεία. Στο λόφο του Αγίου Φωκά (τομέας II), όπου σώζεται ελληνιστικός ναός και χαμηλότερα τμήμα οχυρωματικού περιβόλου με χαρακτηριστική εγγάρακτη διακόσμηση, καθώς και στο τμήμα της νεκρόπολης της Κυμισάλας, που εκτείνεται στους δυτικούς πρόποδες του λόφου του Αγίου Φωκά (τομέας I).

Τομέας II: Πραγματοποιήθηκαν καθαρισμοί από τη βλάβιση στον οχυρωματικό περίβολο στη δυτική πλαγιά του λόφου και στο ναό στην κορυφή (Εικ. 31). Στο ναό αφαιρέθηκε επίσης το *humus* από το εσωτερικό του και σε μικρή απόσταση βόρεια του και περισυνελέγησαν θραύσματα κεραμίδων. Σε σωρό ακατέργαστων λίθων στη βορειοδυτική γωνία του προνάου επισημάνθηκαν και συγκεντρώθηκαν μικρά θραύσματα δωρικού σφονδύλου και δωρικού κιονοκράνου, τα οποία όμως, όπως δείχνει το μικρό τους μέγεθος, δεν συνδέονται με το ναό. Βόρεια του ναού ήλθε και πάλι στο φως τοίχος παράλληλος προς αυτόν, ισοδομικής τοιχοδομίας, γνωστός από την παλαιότερη ιταλική έρευνα.

Στο χαμηλότερο τμήμα της πλαγιάς, στα βορειοδυτικά του ναού και ανάμεσα στους τελευταίους τάφους και την ακρόπολη, επισημάνθηκε λατομείο του τοπικού γκρίζου σκληρού ασβεστόλιθου, με τον οποίο έχει οικοδομηθεί ο ναός και ο οχυρωματικός περίβολος.

Τομέας I: Στον τομέα I, στη θέση Σκαλί, βρίσκονται τα βάθρα που αποκαλύφθηκαν στην έρευνα του 1969. Πολλοί από τους λίθους που τα αποτελούν μετακινήθηκαν από τη θέση τους κατά τις αυθαίρετες εργασίες διάνοιξης δρόμου πριν από μερικά χρόνια.

Στο χώρο έγινε επιφανειακός καθαρισμός από τις πευκοβελόνες και μετρήθηκαν συνολικά 47 ορατοί τάφοι, από

τους οποίους ερευνήθηκαν τρεις, σε μικρή απόσταση βόρεια των βάθρων. Οι δύο από αυτούς (τφ1 και τφ3) ήταν λαξευτοί, θαλαμοειδείς, ακανόνιστου σχήματος, με δρόμο. Βρέθηκαν εντελώς κενοί. Ο τρίτος τάφος (τφ2) είχε ορθογώνιο προθάλαμο-δρόμο με κλίμακα καθόδου και δύο ταφικούς θαλάμους, τον ένα στην ανατολική και τον άλλο στη βόρεια πλευρά του προθαλάμου (Εικ. 32).

Ο ανατολικός θάλαμος είχε ορθογώνια, προσεκτικά λαξευμένη είσοδο. Η καλυπτήριά της βρέθηκε πεσμένη αμέσως μπροστά από την είσοδο. Από το εσωτερικό του θαλάμου συγκεντρώθηκαν διαταραγμένα οστά από περισ-

Εικ. 32. Ρόδος, Σιάννα, Κυμισάλα. Η νεκρόπολη στους δυτικούς πρόποδες του Αγίου Φωκά. Ο προθάλαμος του τφ2.

Εικ. 33. Ρόδος. Σιάννα. Κυμισάλα. Νεκρόπολη στους δυτικούς πρόποδες του Αγίου Φωκά. Αγγεία από τον τφ2.

σότερους του ενός σκελετούς. Βρίσκονταν επάνω σε θρανίοκλίνη, κατά μήκος της ανατολικής μακριάς πλευράς του θαλάμου. Μπροστά από το θρανίο και πάνω στο δάπεδο του θαλάμου βρέθηκαν τέσσερα μικρά αγγεία, που προφανώς είχαν διαφύγει της σύλησης (Εικ. 33): μελαμβαφής ασκός τύπου guttus, μελαμβαφής κάνθαρος, πινάκιο και μελαμβαφές φιαλίδιο. Χρονολογούνται στο β' μισό/τελευταίο τέταρτο του 4ου αι. π.Χ.

Τέλος, έγινε περιήγηση και φωτογράφιση των ορατών αρχαιοτήτων στην ανατολική κλιτύ του λόφου της Κυμισάλας, στις θέσεις Καμπάνες, Αλώνια, Μαρμαρούνια και Γλυφάδα, το αρχαίο Μνασύριον, επίνειο της αρχαίας Κυμισάλας.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΠΑΤΣΙΑΔΑ - ΜΑΝΟΛΗΣ ΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ

Κολύμπια

Ακίνητο εταιρείας ΤΕΤΕ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ο ΑΜΠΕΛΙΩΤΗΣ ΑΕ (ΚΜ 1888 γαιών Αρχαγγέλου)

Η ανασκαφική έρευνα στο ακίνητο ξεκίνησε τον Ιούνιο του 2006 και συνεχίζει να βρίσκεται σε εξέλιξη. Σε λοφώδες έδαφος, στο νότιο τμήμα της ιδιοκτησίας, άρχισαν να αποκαλύπτονται εγκαταστάσεις οικιστικής-αγροτικής χρήσης, καθώς και εργαστήρια των ελληνιστικών, ρωμαϊκών και παλαιοχριστιανικών χρόνων. Αναλυτική έκθεση θα δοθεί στα Χρονικά του επόμενου έτους.

ΕΡΙΦΥΛΗ ΚΑΝΙΝΙΑ

Χαράκι

Οικόπεδο Μ. Γιαννούλη (ΚΜ 3648 και 3649 γαιών Μαλώνας)

Σε δοκιμαστικές τομές αποκαλύφθηκε ο φυσικός βράχος και εντοπίστηκαν κεραμίδες, καθώς και τμήματα τοίχων, που χρονολογούνται στην παλαιοχριστιανική περίοδο. Θα διεξαχθεί ανασκαφική έρευνα από την 4η ΕΒΑ.

Λίνδος

Ψάρτος (ΚΜ 153 γαιών Λίνδου, οικόπεδο Καμπουροπούλου)

Στο οικόπεδο, που βρίσκεται βόρεια του οικοπέδου Μίτση, στον όρμο του Αγίου Νικολάου στην Ψάρτο, έγιναν δοκιμαστικές τομές σε όλη την έκτασή του. Αποκαλύφθηκαν λαξεύματα που ανήκουν σε εκτεταμένο αρχαίο λατομείο, το οποίο έφθανε μέχρι τη θάλασσα και αποτελούσε πιθανώς επέκταση του λατομείου που εντοπίστηκε στο οικόπεδο Μίτση. Ενδιαφέρον παρουσιάζει βραχώδες έδαφος με λατομημένες τις τρεις πλευρές και την άνω επιφάνειά του, καθώς και τμήμα τοίχου από πωρόλιθους, μήκ. 2,75 και πλ. 0,85 μ. Εντοπίστηκαν, επίσης, τρεις κτιστές κυκλικές κατασκευές από ακατέργαστους λίθους, οι οποίες είναι νεότερες. Τα ελάχιστα όστρακα αγγείων προέρχονται από την επιφανειακή επίχωση και χρονολογούνται στην ελληνιστική περίοδο, ενώ αβαφές χρηστικό αγγείο με ραβδώσεις, που εντοπίστηκε στην τομή 10, χρονολογείται στη ρωμαϊκή εποχή.

Πεύκοι (ΚΜ 479Η γαιών Λίνδου, οικόπεδο Παπαθανάση)

Σε δοκιμαστικές τομές που έγιναν στο νοτιοδυτικό τμήμα του οικοπέδου, όπου υπήρχαν ορατά αρχαία λαξεύματα, αποκαλύφθηκε αρχαίο λατομείο. Ενδιαφέρον παρουσιάζει ένα λάξευμα σε σχήμα Π με βαθμιδωτή διαμόρφωση και δύο τοίχοι κτιρίου μεταγενέστερου των λαξευμάτων, κατασκευασμένοι από ακατέργαστους πωρόλιθους χωρίς συνδετικό υλικό (Εικ. 34). Σε δύο τομές εντοπίστηκαν τμήματα λαβών και βάσεις αμφορέων, όστρακα αβαφών χρηστικών αγγείων και τρεις ενσφράγιστες λαβές αμφορέων ελληνιστικής περιόδου.

ΣΤΕΛΛΑ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

Εικ. 34. Ρόδος. Λίνδος. Πεύκοι. Οικόπεδο Παπαθανάση. Αποψη του οικοπέδου με το σωζόμενο κτίριο.